

TG AKKERS & VELDEN: Amerika

De twee mannen achter TG Akkers & Velden zijn Jeek ten Velden en (onder anderen) Tryater-acteur Lourens van den Akker. Op 12 mei gaat hun nieuwe voorstelling *Kingdom of earth* van Tennessee Williams in première. Het duo maakt multidisciplinaire toneelvoorstellingen voor jongeren en jongvolwassenen. De twee makers laten zich inspireren door de Amerikaanse cultuur. Doordat Amerika een land van uitersten is, kunnen zij krachtige statements maken, schrijven Ten Velden en Van den Akker op hun website. „Daarmee kunnen we reflecteren op de eigen maatschappij zonder te verzanden in de verlamende nuance van het Nederlandse poldermodel.”

Guerrilla van Generatie NU

Een nieuwe generatie Friese theatermakers bundelt de krachten en gaat gezamenlijk op zoek naar nieuw publiek. Het aanbod moet diverser, het publiek beduidend jonger. Generatie NU is aan zet.

Kirsten van Santen

HOMSK: Kwetsbaar

Acteur en schrijver Elco Venema wil met HOMSK eigen repertoire ontwikkelen. Venema schrijft de stukken zelf en richt zich met zijn teksten nadrukkelijk op het persoonlijke, op het kwetsbare, op het rauwe en zintuiglijke. Hij wil met zijn kleine, intieme voorstellingen het traditionele theater verlaten en op locatie spelen. Muziek en tekst verweeft hij. Podia als Asteriks en Neushoorn zijn voor Venema prima plekken om op te treden. „Ik sta wel eens bij een concert – hartstikke veel jongeren om me heen. Dan denk ik, heee, wat ik maak, vinden deze mensen ook leuk.” Samenwerken met de vier andere collectieven is voor hem een logische stap. „We zijn allemaal hongerige makers.”

(onder anderen Laurens van der Meulen en Douwe Dijkstra), TG Akkers & Velden (Lourens van den Akker en Jeek ten Velden) en het uit zeven jonge mannen bestaande gezelschap Illustere Figuren bij elkaar. Bijna alle makers zijn rond de 30 en waren of zijn als acteur of musicus bij Tryater betrokken. Drie groepen maken nog tot 2020 deel uit van het satellietprogramma van Tryater. Maar allemaal moeten ze ook eigen, nieuw en jong publiek aan zich zien te binden.

Dat valt dus niet mee, weet Pratley uit ervaring. „Je merkt dat het lastig is, als je nieuw bent, om naamsbekendheid te krijgen. Schouwburg is hun huisverig om je

te boeken omdat je de zaal waar-schijnlijk niet vol krijgt en het publiek in Friesland is niet per se geïnteresseerd in het nieuwste van het nieuwste op theatergebied.” Bij wijze van spreken: mensen kijken anno 2016 liever thuis een serie op Netflix dan dat ze iets onbekends gaan zien in het theater. Vandaar dat Pratley het gesprek aanging met programmeur Inge Imelman van schouwburg De Lawei in Drachten: de vijf groepen willen daar dit najaar graag samen een klein, ongewoon festival presenteren en laten zien wat ze in huis hebben. Wellicht dat iets dergelijks ook in De Harmonie in Leeuwarden georganiseerd kan worden en in

het Grand Theatre in Groningen. De gesprekken daarover zijn volop gaande.

„Onze generatie theatermakers moet actief op zoek naar publiek. Daar voel ik me verantwoordelijk voor”, zegt Pratley. „We moeten ons echt een beetje guerrilla-achtig opstellen, we moeten op de mensen af, anders gebeurt er niks.” Volgens Raymond Muller van de Illustere Figuren is de tijd er rijp voor, in het Noorden wordt hij de juiste energie en het juiste culturele klimaat gewaar. „We moeten nu laten zien dat we er zijn en wat we teweeg kunnen brengen.”

Natuurlijk is de ‘traditionele schouwburg’ met zijn door de wol

SKOFT & SKIEP: Community

Aukje Schaafsma, Karel Hermans en Tatiana Pratley noemen zichzelf amateur-antropologen en maken community-projecten. In maart 2017 moet een nieuwe voorstelling over de wijk Heechterp-Schieringen klaar zijn. De makers gaan daar een aantal weken bivakkeren om verhalen te verzamelen en om uiteindelijk samen met de bewoners performances te maken. Centraal staat de vraag: hoe rijk is de armste wijk van Nederland? „We maken sterk performatief theater”, zegt Pratley. „We halen mensen uit hun normale omgeving, maar spelen ook met het proces van het theatermaken zelf.”

geverfde (marketing-)technische infrastructuur een prima plek om je eerst maar eens te profileren. Maar de vijf makers staan open voor alternatieven, van bos tot fabriek, van de straat tot huiskamers, kroegen en scholen – de focus ligt lang niet meer alleen op de theaterzaal.

Jongeren van nu hebben minder op met de ongeschreven regels en wetten van en in het traditionele theater, weet Laurens van der Meulen, musicus en schrijver bij het collectief Heksenhamer. Zitten, naar ‘hoge Kunst’ kijken, beleefd applaudisseren en weer huiswaarts keren – daar is de jeugd niet zo van. „Dat stigma hebben schouwburgers zelf gecreëerd. Stil zitten. Mond houden. Het is heel belangrijk wat hier gebeurt. Jongeren zijn gewend aan democratische podiumkusten, die willen rondlopen en terug praten, in hun eigen taal.”

Heel vaak stellen schouwburgers zichzelf de vraag: hoe krijgen we jongeren binnen? Van der Meulen: „Ze proberen het gedrag van de externen te veranderen, maar misschien moeten ze eerst zelf eens de deur open doen? Als je jonger publiek wilt, moet je bier uitdelen.” Toch gaat hij met de Generatie NU wel weer het ‘ouderwetse’ theater in. Het instituut kent immers een paar grote en niet uit te vlakken voordelen. Een mooie zaal, techniek, pr. „Maar we willen het wel anders aanpakken. Het niet te duur maken. We gaan er actief nieuwe groepen bij betrekken en komen met een goed verhaal naar buiten toe. Een verandering van 100 procent kan niet. Samen aan de parameters sleutelen wel.”

Het is de hoogste tijd om de krachten te bundelen, zegt acteur en schrijver Elco Venema. Hij toerde de afgelopen weken met de voorstelling *Heimwee nei Hurdegaryp* van Tryater door de provincie en trad voor het merendeel op voor zestigplussers. De zalen zaten niet altijd vol. De scheefgroei in het theaterlandschap – een landelijke

trend – verontrust hem. „Wat blijft er uiteindelijk over als je je publiek nu niet weet te verjongen?” Jeek ten Velden van TG Akkers & Velden spreekt de hoop uit dat, door als één front te opereren, de afzonderlijke makers meer een gezicht krijgen, dat ze zich beter kunnen profileren. „Mensen gaan niet zelf naar ons op zoek. Er is hier in het Noorden al genoeg. Het aanbod van Meeuw, Tryater, Pier21 is vertrouwd. Men voelt de noodzaak van nieuw theater niet zo. Daar moeten wij dus zelf wat aan doen.”

Het Friese gezelschap Tryater stimuleerde de vijf groepen vorig jaar om samen naar buiten te treden. „Wij roepen daarmee onze eigen concurrentie in het leven”, lacht artistiek leidster Ira Judkovskaja. „Maar dat doen we bewust. Over een paar jaar kunnen we zien wat dit heeft opgeleverd. Ik hoop dat we hiertoe in Noord-Nederland een interessant en divers theaterlandschap houden.” Dat de jonge makers zich allereerst in Drachten aan het publiek laten zien, vindt ze heel vanzelfsprekend. „Niet alleen de inwoners van Leeuwarden, maar mensen uit heel Friesland moeten zich realiseren dat er nieuwe spelers in het veld zijn.”

ILLUSTERE FIGUREN: Nieuwe media

Zeven jonge mannen, zes acteurs en een videokunstenaar noemen zich samen de Illustere Figuren. Ze leerden elkaar kennen op de opleiding tot docent theater op de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden en bleken eigenlijk niet meer zonder elkaar te kunnen. Ze maken vrij werk met hulp van nieuwe media. Hun voorstelling *De NS zet bussen in* maakte in 2014 deel uit van het satellietprogramma van Tryater. „We proberen ons te profileren met live muziek en videoprojecties”, zegt Raymond Muller. Maar de mannen hebben nog meer talenten: van illusionisme tot vertelkunst en filosofische verhandelingen. In hun nieuwe voorstelling *Lone wolves bluffen niet* (première: 6 mei bij Tryater) onderzoekt het zevental het verschijnsel van de ‘lone wolf’, ofwel de eenzame terrorist.

HEKSENHAMER: Muziek en absurdisme

Heksenhamer is het kunst- en muziekcollectief van Douwe Dijkstra, Adriaan Groffen, Laurens van der Meulen en Emiel Joermann. De thuisbasis is Leeuwarden. Zij schepentheatrale concerten en muzikale theatervoorstellingen die naar het absurde neigen en waar altijd iets duisters in schuil gaat. Heksenhamer was onder meer te zien in Friesland op Welcome to the Village, op Oerol, bij Tryater en tijdens de Nacht van Kunst & Wetenschap in Groningen.

“Jongeren willen rondlopen en terug praten, in hun eigen taal